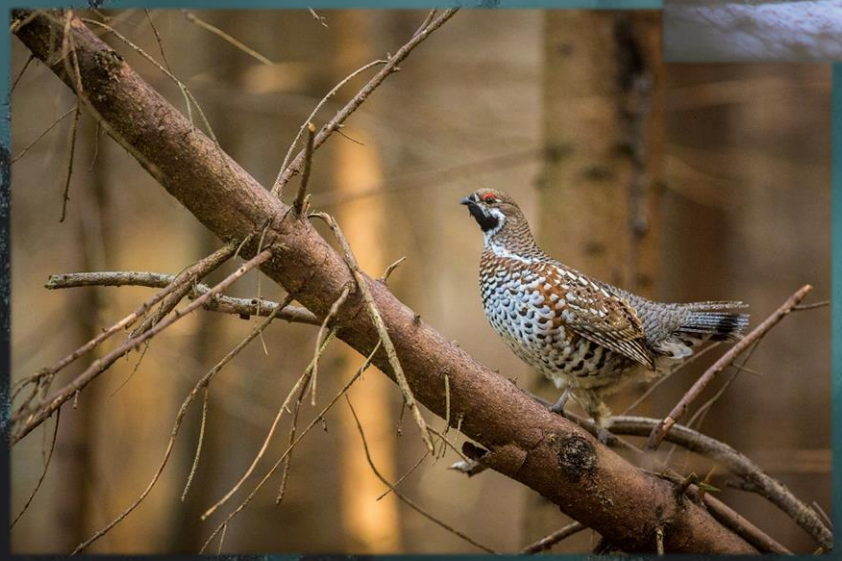
Aktuálny stav populácie a problematika lesných kúr (*Tetraoninae*) na Slovensku a v regióne Hornej Oravy

"Ochrona Kuraków Leśnych„; 26-27 września; Zakopane - Jaszczurówce

Lesné kury (*Tetraoninae*) na Slovensku

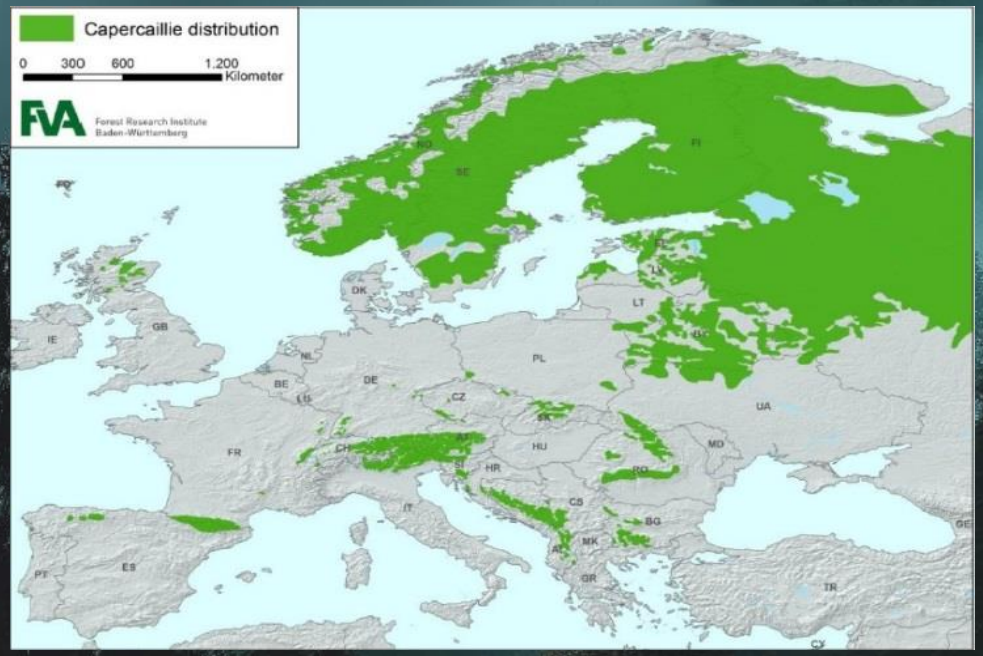

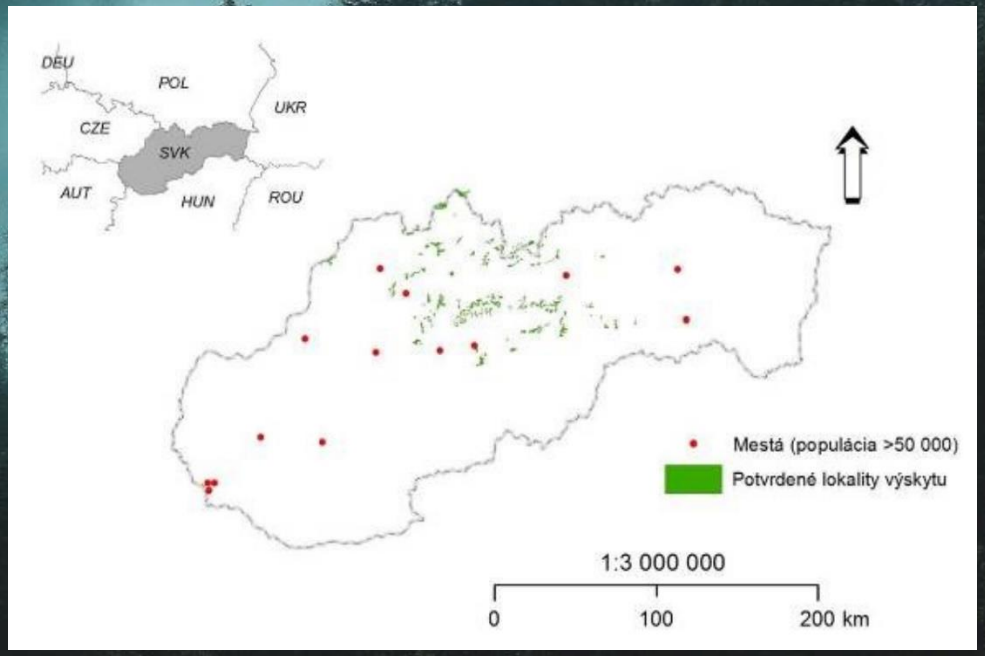

Hlucháň hôrny (Tetrao urogallus)

- 646 – 866 jedincov
- populačný trend krátkodobý aj dlhodobý je uvádzaný ako klesajúci
- patrí medzi chránené druhy živočíchov v zmysle § 33 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z.
- druh zaradený v prílohe č.1 (druh európskeho významu, na ochranu ktorého sa vyhlasujú chránené územia)
- červeného zoznamu vtákov Slovenska - silne ohrozený (EN – Endangered)

Program záchrany

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Banská Bystrica

ŠTÁTNA OCHRANA PRÍRODY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

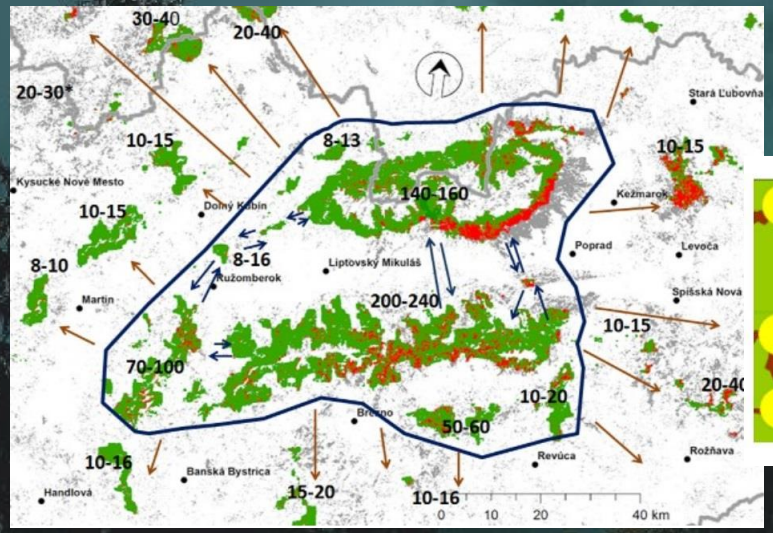
PROGRAM ZÁCHRANY
hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus* Linnaeus, 1758)
na roky 2025 – 2029

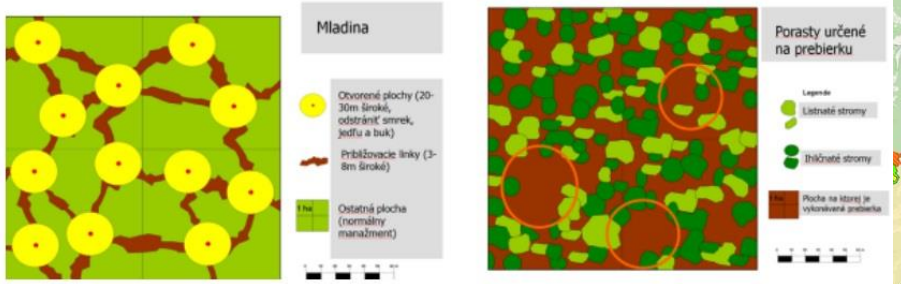
20. január 2025

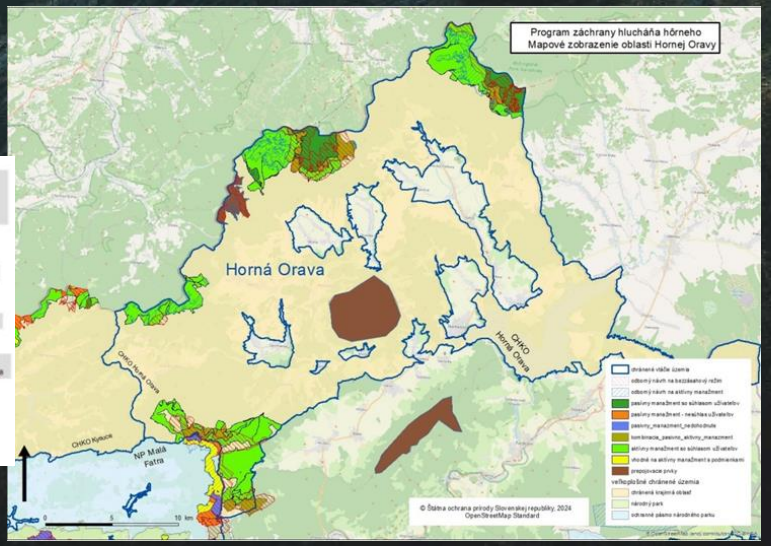
PROGRAM ZÁCHRANY
ucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus* Linnaeus, 1758)
na roky 2018 – 2022

Banská Bystrica, 13. apríla 2018

- zhodnotenie súčasného stavu a identifikácia faktorov spôsobujúcich ohrozenie chráneného druhu
- stav jadrovej a okrajovej populácie
- identifikácia faktorov spôsobujúcich ohrozenie (degradácia, fragmentácia, úplná strata vhodných biotopov; malá veľkosť populácií a ich izolácia; konektivita; analýza genetickej príbuznosti – štruktúry populácií; vyrušovanie činnosťami človeka; predácia; klimatická zmena)
- CIELE OCHRANY A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE A ODSTRÁNENIE PRÍČIN OHROZENIA v oblasti legislatívy a praktickej starostilovsti (aktívny a pasívny manažment)
- https://www.minzp.sk/

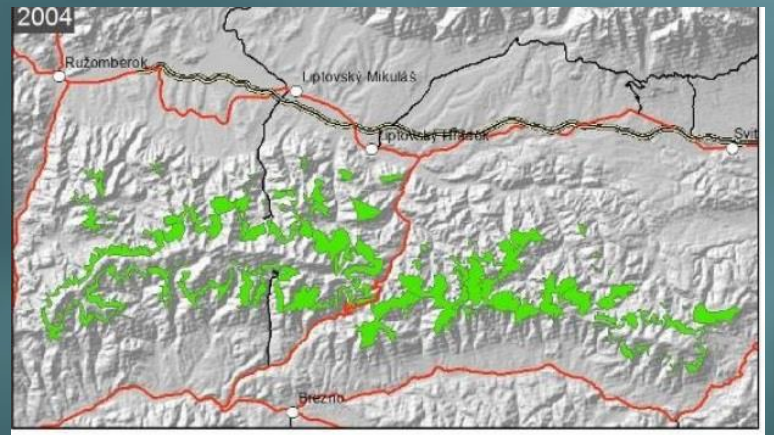
Degradácia, fragmentácia, úplná strata vhodných biotopov

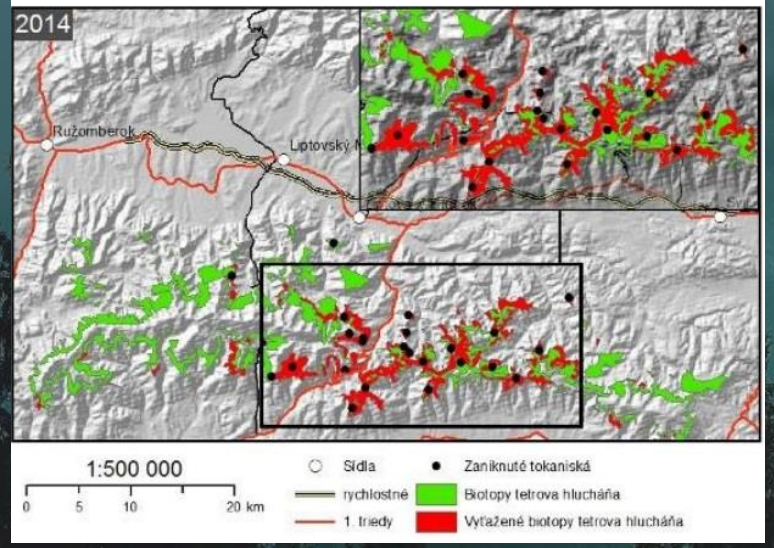

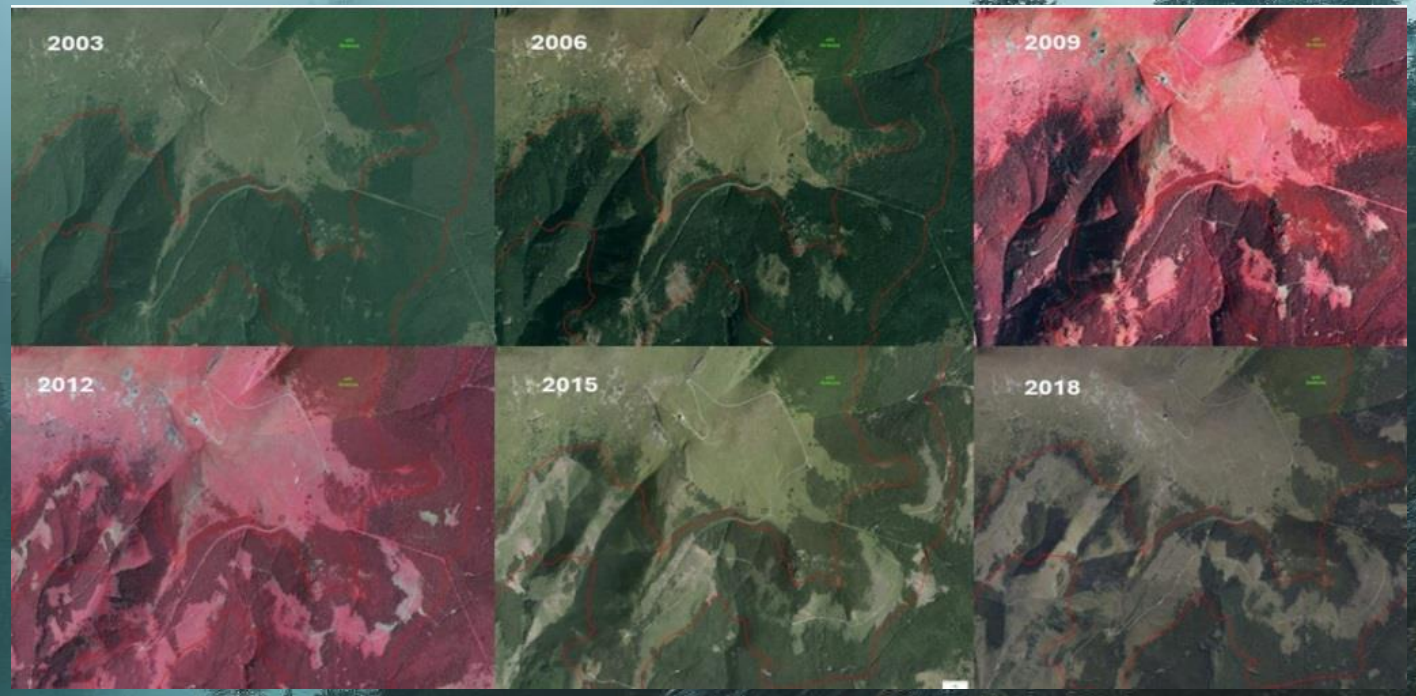

Degradácia, fragmentácia, úplná strata vhodných biotopov

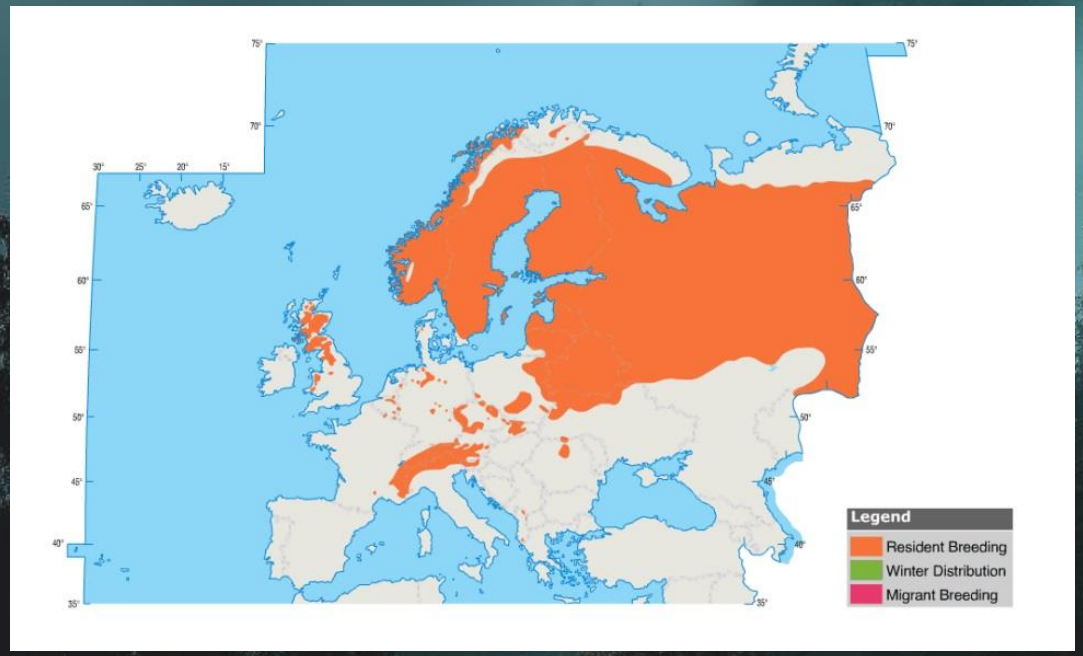

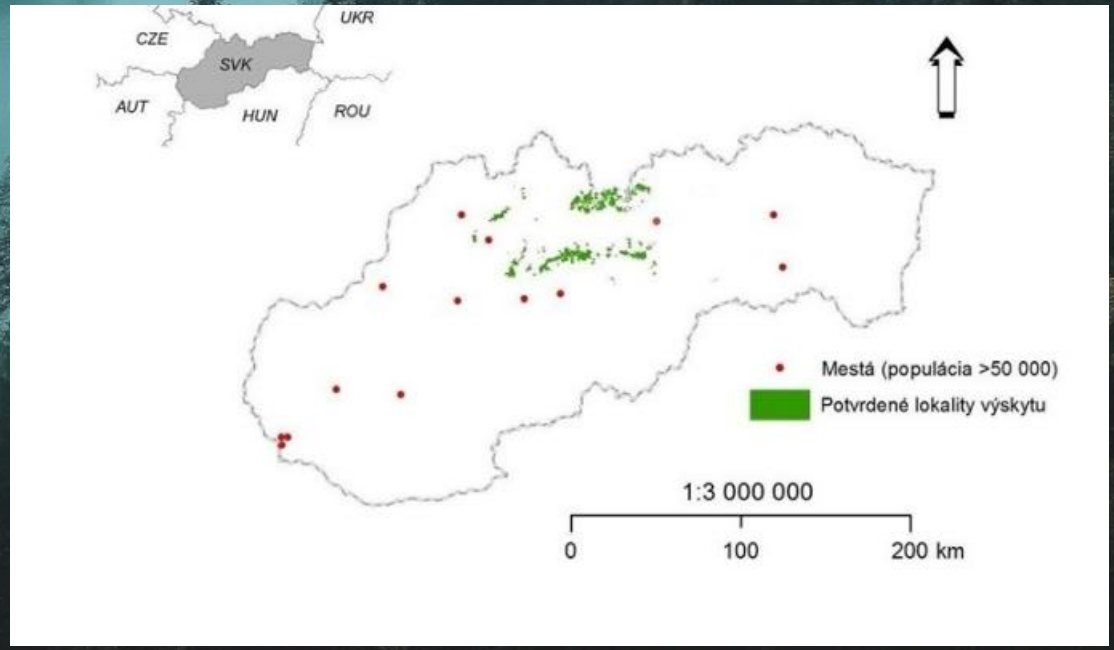

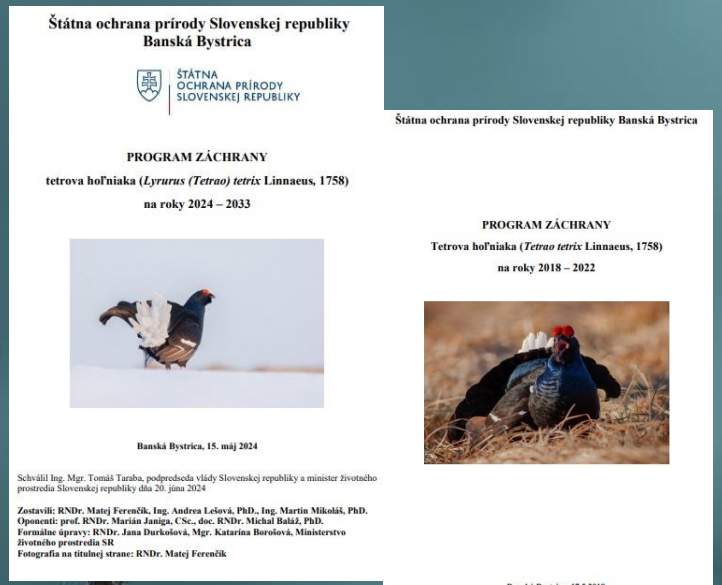
Tetrov hoľniak (Lyrurus tetrix)

- 618 – 900 jedincov
- populačný trend krátkodobý (2007 – 2018) je stúpajúci a dlhodobý je uvádzaný ako klesajúci
- patrí medzi chránené druhy živočíchov v zmysle § 33 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z.
- druh zaradený v prílohe č.1 (druh európskeho významu, na ochranu ktorého sa vyhlasujú chránené územia)
- červeného zoznamu vtákov Slovenska - silne ohrozený (EN – Endangered)

Program záchrany

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Banská Bystrica

ŠTÁTNA OCHRANA PRÍRODY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PROGRAM ZÁCHRANY

tetrova hoľniaka (*Lyrurus (Tetrao) tetrix* Linnaeus, 1758)

na roky 2024 – 2033

Banská Bystrica, 15. máj 2024

Schválil Ing. Mgr. Tomáš Taraba, podpredseda vlády Slovenskej republiky a minister životného prostredia Slovenskej republiky dňa 20. júna 2024

Zostavili: RNDr. Matej Ferenčík, Ing. Andrea Lešová, PhD., Ing. Martin Mikoláš, PhD.
Oponenti: prof. RNDr. Marián Janiga, CSc., doc. RNDr. Michal Baláž, PhD.
Formálne úpravy: RNDr. Jana Durkošová, Mgr. Katarína Borošová, Ministerstvo životného prostredia SR
Fotografia na titulnej strane: RNDr. Matej Ferenčík

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky Banská Bystrica

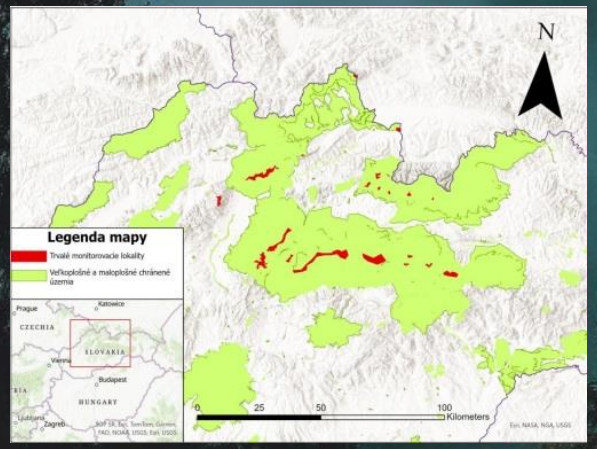
PROGRAM ZÁCHRANY

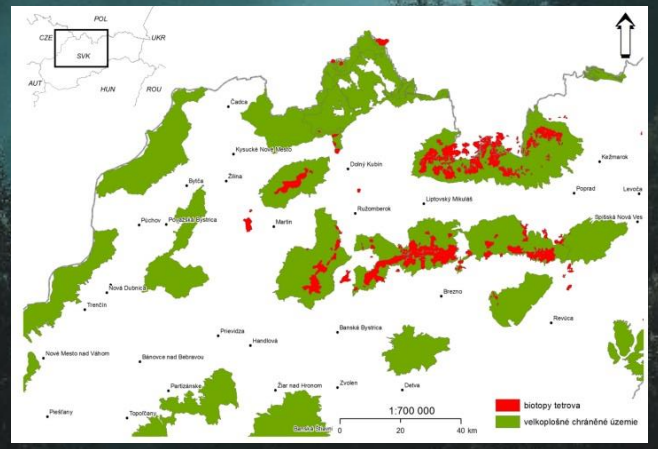
Tetrova hoľniaka (*Tetrao tetrix* Linnaeus, 1758)

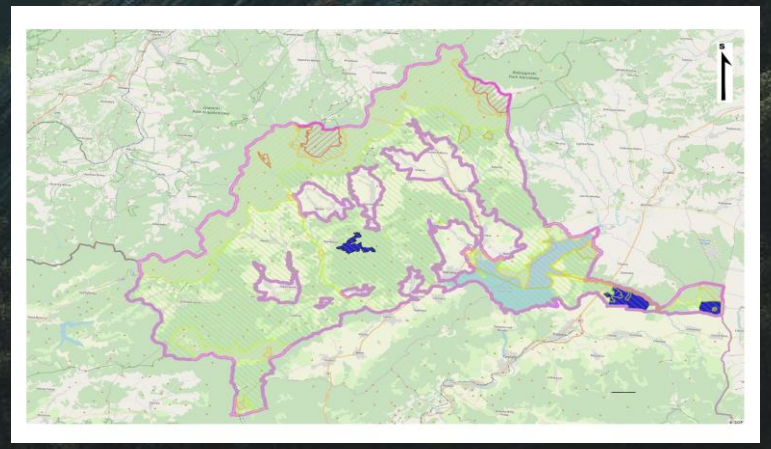
na roky 2018 – 2022

Banská Bystrica, 17.5.2018

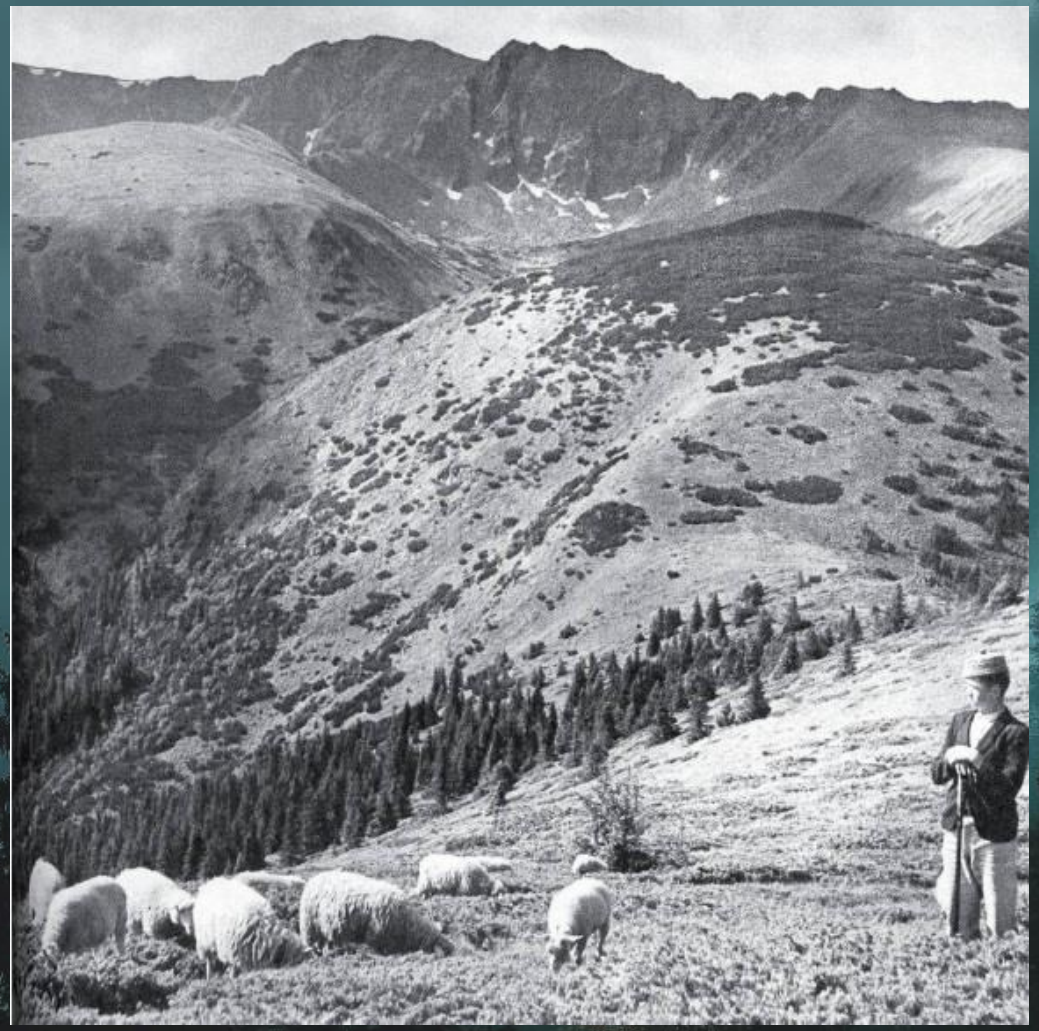
- zhodnotenie súčasného stavu a identifikácia faktorov spôsobujúcich ohrozenie chráneného druhu
- jeho hlavným cieľom bolo zabezpečenie prežitia populácie tetrova hoľniaka na území Slovenska a postupné zvyšovanie jeho početnosti na úroveň priaznivého stavu.
- identifikácia faktorov spôsobujúcich ohrozenie (degradácia, fragmentácia, úplná strata vhodných biotopov; malá veľkosť populácií a ich izolácia; vyrušovanie činnosťami človeka; predácia; klimatická zmena, ťažké kovy/polutanty v potrave tetrova hoľniaka)
- CIELE OCHRANY A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE A ODSTRÁNENIE PRÍČIN OHROZENIA v oblasti legislatívy a praktickej starostilovsti
- https://www.minzp.sk/

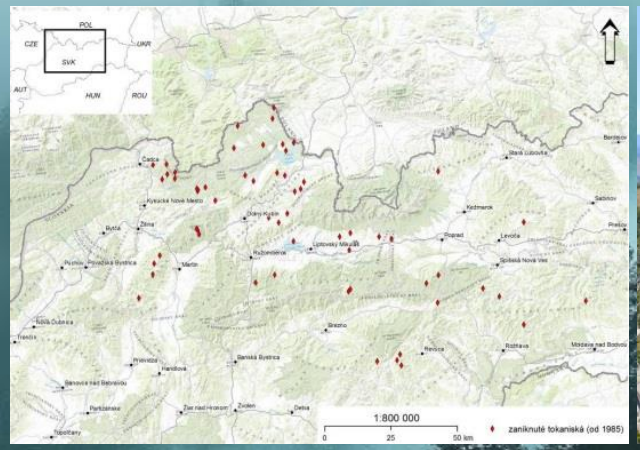

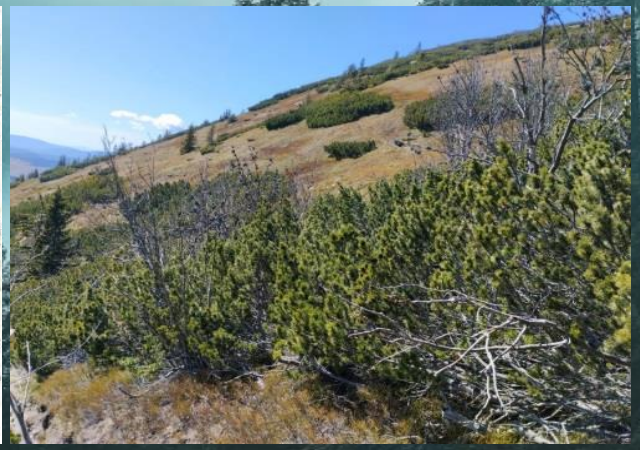

Degradácia, fragmentácia, úplná strata vhodných biotopov

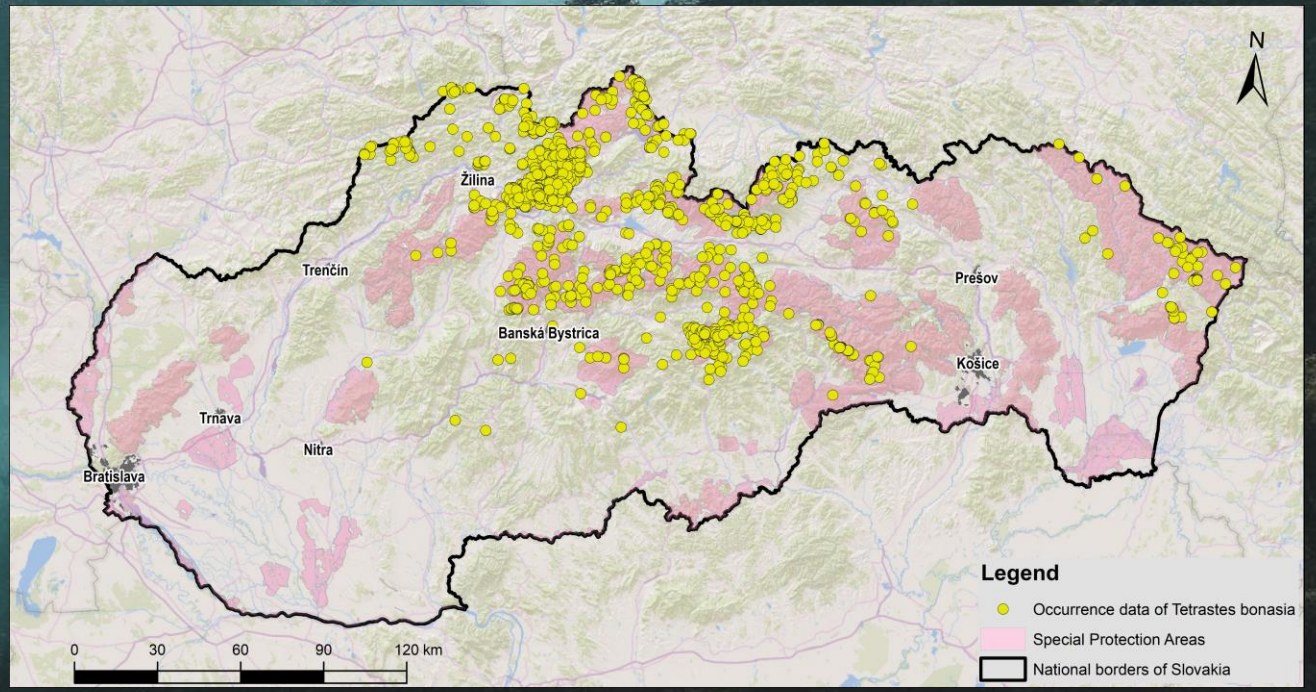

Jariabok hôrny (Tetrastes bonasia)

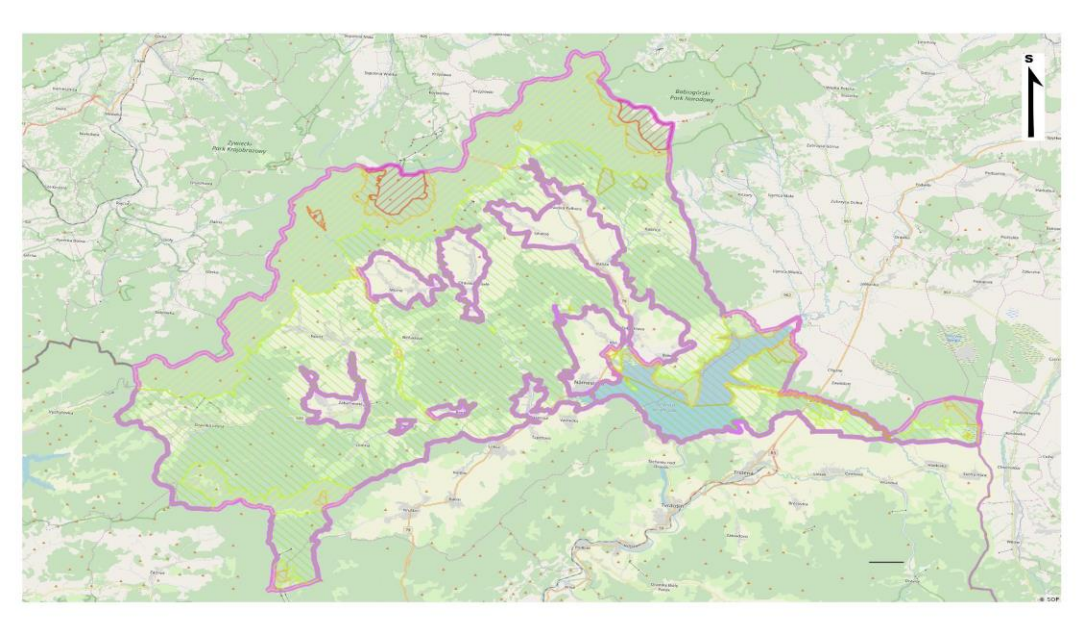
- hniezdna populácia 1500 – 3000 párov; poľovnícka štatistika 7000 – 9000 jedincov
- populačný trend je uvádzaný ako stabilný
- patrí medzi chránené druhy živočíchov v zmysle § 33 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z.
- poľovný druh; doba lovu od 1.10 – 15.11
- červeného zoznamu vtákov Slovenska – menej ohrozený druh (LC – Least Concern)

Početný / ohrozený ???

- zhodnotenie súčasného stavu na Slovensku
- identifikácia faktorov spôsobujúcich ohrozenie (degradácia a fragmentácia vhodných biotopov; malá veľkosť populácií a ich izolácia; vyrušovanie činnosťami človeka; predácia; klimatická zmena)
- genetická analýza
- zjednotenie legislatívy

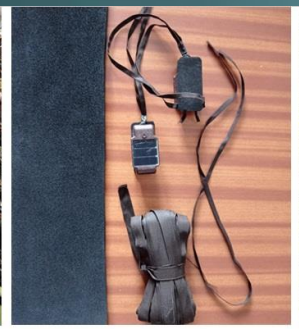

Čo ďalej?

- stanovenie metodiky monitoringu
- vytvorenie gestorskej skupiny
- vytvorenie TML

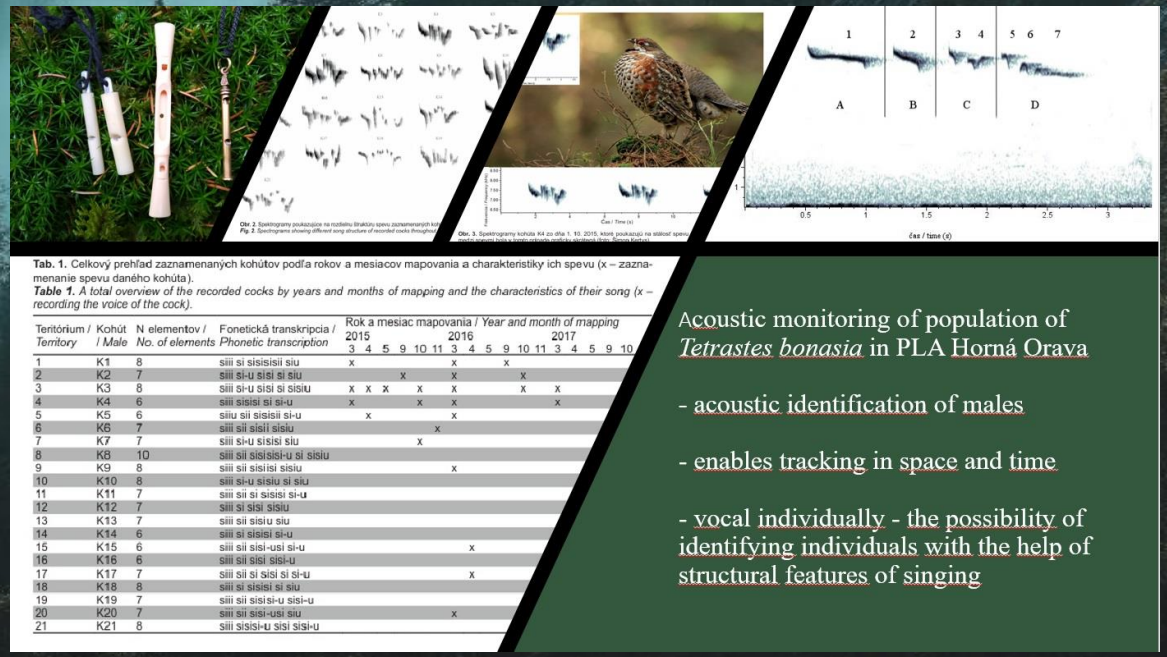

Telemetry in PLA Horná Orava

- 3 adult individuals telemetrically marked
- planned capture of 2 more individuals in autumn – used GPS/GSM transmitters – Anitra
- unique results pointing to the vital needs of this species

Tab. 1. Celkový prehľad zaznamenaných kohútov podľa rokov a mesiacov mapovania a charakteristiky ich spevu (x – zaznamenanie spevu daného kohúta).
Table 1. *A total overview of the recorded cocks by years and months of mapping and the characteristics of their song (x – recording the voice of the cock).*

Teritórium / *Territory*	Kohút / *Male*	N elementov / *No. of elements*	Fonetická transkripcia / *Phonetic transcription*	Rok a mesiac mapovania / *Year and month of mapping* 2015 3 4 5 9 10 11	2016 3 4 5 9 10 11	2017 3 4 5 9 10
1	K1	8	siii si sisisisii siu	x	x	x
2	K2	7	siii si-u sisi si siu	x	x	x
3	K3	8	siii si-u sisi si sisiu	x x x	x x	x x
4	K4	6	siii sisisi si si-u	x	x x	x
5	K5	6	siiu sii sisisii si-u	x	x	
6	K6	7	siii sii sisii sisiu	x		
7	K7	7	siii si-u sisisi siu	x		
8	K8	10	siii sii sisisisi-u si sisiu			
9	K9	8	siii sii sisiisi sisiu		x	
10	K10	8	siii si-u sisiu si siu			
11	K11	7	siii sii si sisisi si-u			
12	K12	7	siii si sisi sisiu			
13	K13	7	siii sii sisiu siu			
14	K14	6	siii si sisisi si-u			
15	K15	6	siii sii sisi-usi si-u		x	
16	K16	6	siii sii sisi sisi-u			
17	K17	7	siii sii si sisi si si-u		x	
18	K18	8	siii si sisisi si siu			
19	K19	7	siii sii sisisi-u sisi-u			
20	K20	7	siii sii sisi-usi siu		x	
21	K21	8	siii sisisi-u sisi sisi-u			

Acoustic monitoring of population of *Tetrastes bonasia* in PLA Horná Orava

- acoustic identification of males
- enables tracking in space and time
- vocal individually - the possibility of identifying individuals with the help of structural features of singing

Použitá literatúra:

DEMKO, M. et al. 2025: Červený zoznam vtákov Slovenska: aktualizácia 2013 – 2023. *Tichodroma* 37: 49-59.

ČERNECKÝ, J. et al. 2021: Stav ochrany vtáctva na Slovensku v rokoch 2013 – 2018. *ŠOP SR*, Banská Bystrica.

ŠOP SR. 2014 / 2024: Program záchrany tetrova hoľniaka (*Lyrurus tetrix*) na roky 2014 – 2018 / 2024 – 2033. *MŽP SR*, Bratislava.

ŠOP SR. 2018 / 2025: Program záchrany hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*) na roky 2018 – 2022 / 2025 – 2029. *MŽP SR*, Bratislava.

NLC. 2024: Poľovnícka štatistická ročenka Slovenskej republiky 2024. *Národné lesnícke centrum*, Zvolen.

Fotografie: Šimon Kertys, Programy záchrany ŠOP SR (2014; 2018; 2024; 2025)

Thank You!

Ing. Šimon Kertys, PhD.
+421944042772
skertys@gmail.com